

Rapport 9-2016

Svarthalespove i Nord-Norge 2016

Martin Eggen & Oddvar Heggøy

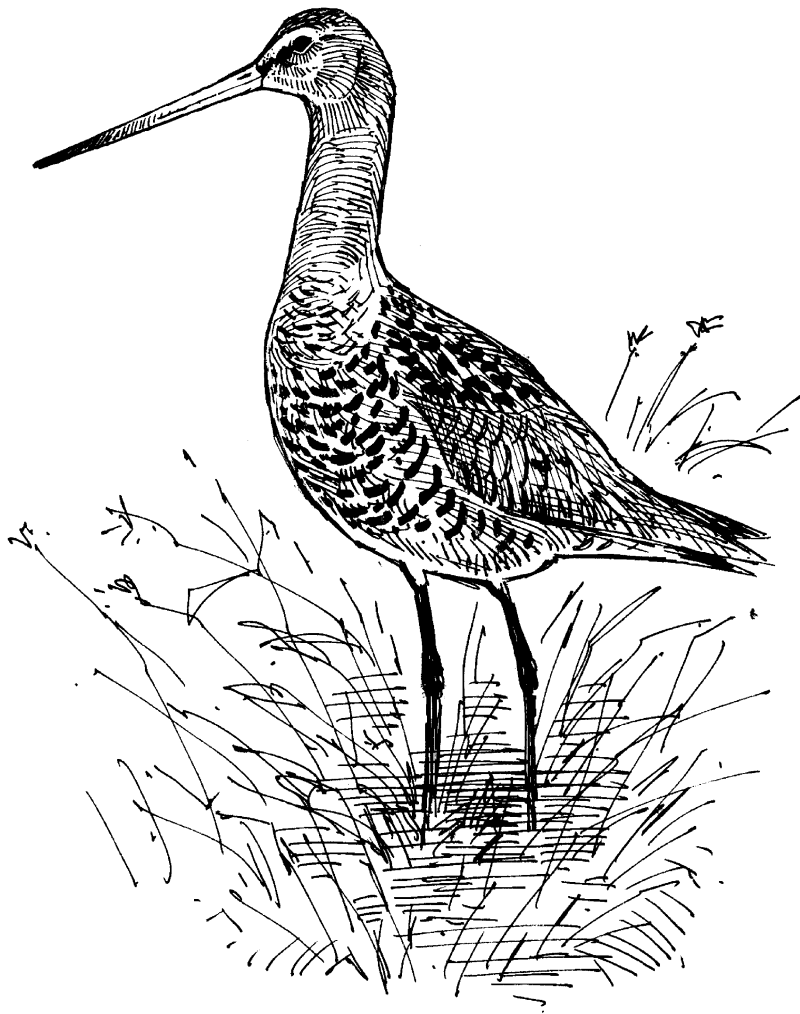
Norsk ornitologisk forening

Partnership for
nature and people

Svarthalespove i Nord-Norge 2016

Martin Eggen & Oddvar Heggøy

Lofoten Birding

Norsk Ornitologisk Forening

© NOF – BirdLife Norway, Lofoten Birding

E-mail: nof@birdlife.no

Rapport til: Fylkesmannen i Nordland, Troms og Finnmark, Miljødirektoratet

Publikasjonstype: Digitalt dokument (pdf)

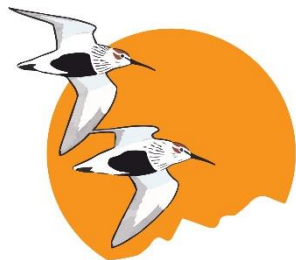
Forsidebilde: Svarthalespove, Røst © Tomas Aarvak

Redaktør: Oddvar Heggøy

Anbefalt referanse: Eggen, M. & Heggøy, O. 2016. Svarthalespove i Nord-Norge 2016. NOF-Rapport 9-2016. 21 s.

ISSN: 0805-4932

ISBN: 978-82-52146-5

Lofoten Birding

www.lofotenbirding.no

SAMMENDRAG

Et omfattende feltarbeid ble lagt ned for å kartlegge hekkende svarthalespove *Limosa limosa islandica* i Nordland i 2016. Etter alt å dømme finnes det ingen etablerte hekkeforekomster av arten sør i fylket, og feltarbeidet fokuserte derfor på tidligere benyttede og tradisjonelle hekkelokaliteter for svarthalespove i Lofoten og Vesterålen. Tidligere benyttede og mulige hekkelokaliteter for arten i Finnmark ble også undersøkt i 2016, og opplysninger om hekkeforekomster i Troms er i tillegg samlet inn. Resultatene fra arbeidet viser en svært sparsom hekkebestand av svarthalespove i Nord-Norge. Kun to sikre og to sannsynlige hekkefunn ble påvist. I tillegg sannsynliggjør observasjoner av individer med hekkeadferd eller par i passende hekkebiotoper at ytterligere fem par kan ha gjennomført hekkeforsøk. Benyttede hekkelokaliteter er alle områder med en flat, åpen og fuktig karakter. Alle lokalitetene er lavtliggende og kystnære, og lite påvirket av menneskelig aktivitet. Årlig overvåking av 29 lokaliteter i Nordland, 5 lokaliteter i Troms og 2 lokaliteter i Finnmark bør prioriteres for å få bedre kontroll over artens forekomst og bestandsutvikling i denne landsdelen.

Ung svarthalespove av underarten *L. l. islandica*. Foto: Martin Eggen

INNHold

INNLEDNING	1
METODIKK	3
RESULTATER	4
Gjennomgang av hekkelokaliteter – NORDLAND.....	4
Røst kommune.....	4
Flakstad kommune	4
Vestvågøy kommune	5
Hadsel kommune.....	7
Sortland kommune	7
Bø kommune	7
Øksnes kommune	9
Andøy kommune.....	11
Evenes kommune.....	13
TROMS	15
FINNMARK.....	16
Hekkehabitat.....	17
Reirplasseringer og ungeproduksjon	19
Ankomstdatoer.....	20
OPPSUMMERING	20
REFERANSER	21

INNLEDNING

Svarthalespoven *Limosa limosa* er en av Norges aller sjeldneste hekkefugler. En liten populasjon av den sørlige underarten *L. l. limosa* hekker på Jæren i Rogaland, mens den islandske underarten *L. l. islandica* finnes hekkende i ytre kyststrøk i våre tre nordligste fylker. Som følge av den lille hekkebestanden er svarthalespoven kategorisert som «sterkt truet (EN)» på den norske rødlista for arter (Kålås mfl. 2015). Svarthalespoven er også, som en av to fuglearter i Norge, utpekt som «prioritert art» under naturmangfoldloven. På grunn av problemene dette vedtaket forårsaket for jordbruksdriften i hekkeområdene på Jæren, ble den sørlige underarten «avprioritert» av Stortinget i 2015. Derfor er det kun den nordlige hekkebestanden som nå omfattes av bestemmelsene statusen som prioritert art medfører.

Flere undersøkelser av svarthalespovens forekomst i Nord-Norge er gjennomført etter at arten ble prioritert under naturmangfoldloven. Strann mfl. (2012) oppsummerte blant annet artens forekomst i landsdelen i en rapport som tok for seg resultatene fra undersøkelser av et stort antall potensielle hekkelokaliteter i 2011. Mange av lokalitetene i Nordland ble fulgt opp av Norsk Ornitologisk Forening (NOF) avd. Nordland i 2012–2014 (Olsen 2012, 2013, 2014), mens lokalitetene i Troms ble undersøkt på ny i 2013 (Strann & Frivoll 2014). Til tross for disse undersøkelsene er det fremdeles mye usikkerhet knyttet til artens status i landsdelen, både når det gjelder den faktiske bestandsstørrelsen, stedtrohet til hekkeområdene, habitatbruk, ungeproduksjon m.m.

Mange av svarthalespovene som observeres langs norskekysten vår og høst er islandske hekkefugler. Disse ankommer landet samtidig som våre stedegne hekkefugler, og kan gjøre det utfordrende å vurdere antall hekkende par og aktuelle hekkelokaliteter for arten hos oss. Foto: Magne Myklebust

De norske hekkeområdene for svarthalespove besøkes også av fugler på vei til og fra hekkeområder utenfor våre landegrenser, noe som skaper en del utfordringer knyttet til vurderinger av antall hekkepar, antall hekkelokaliteter og ungeproduksjon innenfor egne landegrenser. Forekomsten av svarthalespove langs kysten av Nordland vår og høst er ikke ubetydelig, og en hel del fugler oppholder seg om våren i korte eller lengre perioder i egnede hekkeområder før de trekker videre. Dette er trolig i hovedsak fugler på vei til hekkel plasser på Island, eller det kan være ikke-hekkende fugler. De fleste av disse svarthalespovene forsvinner ut av landet i løpet av mai, eller de første ukene av juni. Om høsten forekommer voksne svarthalespover på trekk fra midten av juli i Nordland. Seks slike fugler ble sett på Yttersand i Flakstad 24. juli 2016, og to individer holdt seg frem til 27. juli. Ungfugler kan dukke opp allerede tidlig i august. Observasjonen av en ung svarthalespove av den islandske underarten *L. l. islandica* i Haugesund i Rogaland allerede 8. august 2016 beviser at unge svarthalespover kan dukke opp langt fra hekkeområdene tidlig på høsten (Artsobservasjoner 2016).

Det er grunn til å spørre seg om fugler både på vårtrekk og høsttrekk tidligere har blitt vurdert som «sannsynlige hekkefunn» og bidratt til feilaktig utpeking av hekkeområder. Antall observasjoner sent i juni og i juli er generelt påfallende få. Dette kan ha ulike årsaker, som ikke fullt ut er kartlagt. Det kan skyldes reelt få svarthalespover i omløp, artens tilbaketrukne atferd i deler av hekketiden, eller at det ofte er relativt lav ornitologisk aktivitet på denne tiden av året. Trolig preges bildet av en kombinasjon av disse faktorene.

Svarthalespove ble for første gang påvist hekkende i Nord-Norge i 1955, da et hekkende par ble funnet på det som i dag er Andøya lufthavn. Man regner med at en fast bestand etablerte seg i Nord-Norge i 1970-årene. I følge Kålås og Byrkedal (1981) var artens hovedutbredelse på slutten av 1970-tallet i Lofoten og Vesterålen. Bestanden anslås på dette tidspunktet til hele 65 par, hvorav ca. 5 par tilhørte den relativt nyetablerte hekkebestanden av den sørlige underarten *L. l. limosa* i Sør-Norge. NOF Lofoten lokallags oversikt over mulige og sikre hekkefunn i Lofoten (utenom Røst) tyder imidlertid på at arten aldri har vært særlig tallrik som hekkefugl i dette området. Faktisk foreligger det kun fire sikre eller sannsynlige hekkefunn på 1970-tallet, åtte på 1980-tallet, 10 på 1990-tallet (inkluderer en sen «hekkeindikasjon» av en ung og en voksen fugl fra 18. august, som like gjerne kan ha vært trekkende individer), og kun fire i perioden 2000–2007. De senere årene har det vært få eller ingen hekkefunn i Lofoten (NOF avd. Nordland 2012, 2013 og 2014).

Området ved Straume i Bø kommune i Vesterålen og deler av Andøya utpeker seg med mange observasjoner av svarthalespove gjennom de siste fire tiårene, inkludert flere konkrete hekkefunn. Undersøkelser av svarthalespovens hekkeforekomster gjennomført av NOF avd. Nordland i årene 2012–2014 har ikke avdekket hekkefunn i Bø kommune, men i 2014 ble ikke Vesterålen undersøkt. Det ble påvist ett hekkefunn i Vesterålen inkl. Andøya i 2012–2014 (NOF avd. Nordland 2012–2014), ved Kleivvatnet på Andøya i 2012. Ungen som ble observert var flyvedyktig, og kan ha klekket i nærliggende områder, og ikke ved selve vannet. Selv om dette var i august ble det vurdert at det ikke dreide seg om svarthalespover fra Island eller andre deler av Nord-Norge (fugler på trekk). Til tross for at undersøkelser av mange gunstige hekkeområder for svarthalespove i Nordland disse årene kun ga ett sikkert hekkefunn i Vesterålen, kan flere hekkinger selvsagt likevel ha funnet sted. Røst har utmerket seg med flere hekkefunn og hekkeindikasjoner av svarthalespove de siste 10 årene. Strann mfl. (2012) oppgir Salsvatnet, Herøy på Helgeland som en mulig hekkelokalitet. Området blir imidlertid ganske hyppig besøkt, og det er aldri registret hekkeadferd eller fugler med stabilt tilhold ved lokaliteten (Atle Ivar Olsen pers. medd.). Par med territoriell adferd er sett på enkelte andre lokaliteter sør i Nordland, men konkrete hekkeindikasjoner er ikke påvist i senere tid.

Det ble gjort et omfattende feltarbeid i 2016 for å kartlegge forekomsten av svarthalespove i Nordland. Flere tradisjonelle lokaliteter i Troms og Finnmark ble også besøkt. Målet med undersøkelsene har vært å fremskaffe oppdatert informasjon om hekkeforekomstene, både med tanke på antall par, og i forbindelse med stedtrohet og habitatpreferanser.

METODIKK

Feltarbeidet ble i hovedsak utført av Martin Eggen fra Lofoten Birding/NOF og Oddvar Heggøy fra NOF. Statens naturoppsyn (SNO) undersøkte noen tidligere hekkelokaliteter for svarthalespove i Måsøy kommune i Finnmark. Tidligere påviste hekkelokaliteter i Troms ble kun besøkt av andre, men en del observasjonene fra disse lokalitetene finnes i rapporteringsverktøyet Artsobservasjoner (www.artsobservasjoner.no). Artsobservasjoner er også benyttet som supplement til eget feltarbeid i Nordland og Finnmark. Utvalget av oppsøkte lokaliteter i Nordland og Finnmark tok utgangspunkt i rapporten «Hekkestatus for svarthalespove *Limosa limosa islandica* i Nord-Norge» (Strann mfl. 2012), rapporterte observasjoner i Artsobservasjoner og NOF Lofoten lokallags oversikt over registrerte hekkefunn i deres område. I tillegg ble flere lokaliteter med antatt gunstig hekkebiotop oppsøkt i Lofoten og Vesterålen.

Totalt ble 44 lokaliteter i Lofoten og Vesterålen undersøkt i mai og juni. Mange av de samme lokalitetene ble også besøkt i juli. Fire mulige hekkelokaliteter i Finnmark ble aktivt oppsøkt i slutten av juni og starten av juli. Det ble spilt av svarthalespove lyd/sang ved alle besøk. Det ble foretatt undersøkelser til fots ute i terrenget der dette ble ansett som nødvendig for å få oversikt over områdene, og hvor dette ikke medførte for store forstyrrelser for andre hekkende fugler. I forbindelse med besøkene ble det foretatt overflatiske habitatundersøkelser, og eventuelle unger ble talt opp og forsøkt individmerket.

Steve Baines kikker etter svarthalespover på Røst. Røstlandet har det siste tiåret vært et av de sikreste hekkeområdene for svarthalespove i Nord-Norge. Foto: Martin Eggen

RESULTATER

Gjennomgang av hekkelokaliteter – NORDLAND

I 2016 ble det gjort konkrete hekkefunn på Røstlandet i Røst kommune og ved Sellevoll i Andøy kommune. Begge steder ble unger sett. Et sannsynlig hekkefunn ble også påvist ved Strengelvågen i Øksnes kommune, men evt. hekking var her mislykket. Arten ble observert spillende ved Strengelvågen i mai, og det antas at det var dette paret som ble gjenfunnet på Strengelvågøya i juni. Paret viste da noe territoriell adferd. De varslet først på avstand, men forsvant ut av området ved nærmere konfrontasjon. Mulige hekkefugler ble videre observert på ytterligere to lokaliteter, i hhv. Bø og Øksnes kommune.

Røst kommune

Røstlandet – hekking

På Røst dukket den første svarthalespoven opp 3. mai (Tabell 1). Den 13. mai ble minst to spillende hanner observert, mens den 29. mai ble hele syv spillende individer sett. En fugl varslet 22. juni på et avgrenset område ved Meland, i et myrkompleks nord på øya. Unger ble sett her sammen med foreldrene den 1. juli.

Røstlandet har flere hekkefunn og indikasjoner på hekking det siste tiåret, og er blant de sikreste lokalitetene for arten i Nord-Norge. Hekkende par på Røst synes å veksle mellom ulike deler av Røstlandet ved valg av hekkeområde. I 2012 ble en unge observert i nordenden av Vannbassenget, og varslende fugler ble også observert i 2013. I 2014 hekket arten derimot ikke, men det var som vanlig mange observasjoner gjennom mai og første halvdel av juni. Det ble heller ikke påvist hekking av svarthalespove på Røst i 2015.

Tabell 1. Sammendrag av observasjoner av svarthalespove på Røst i 2016 rapportert i Artsobservasjoner.

Dato	Lokalitet	Antall ad./unger	Aktivitet
3.5 – 26.5	Røstlandet	1–2/0	Sang/spill
27.5 – 30.5	Røstlandet	7/0	Sang/spill
22.6	Brasen, Røstlandet	1/0	Varslende
1.7	Brasen, Røstlandet	2/2	Pulli/nylig utfløyne unger

Flakstad kommune

Indresand/Øvrevalle – ikke hekking

Denne lokaliteten ble besøkt flere ganger ukentlig fra begynnelsen av april og ut hekkesesongen (juli). Lyd ble avspilt ved flere aktuelle våtmarksområder/myrer i området 16. mai. Hverken James Wilson eller Martin Eggen, som begge bor nær lokaliteten, har observert hekkeindikasjoner hos svarthalespove her, men arten forekommer tilfeldig i Flakstad under vår- og høsttrekket (Tabell 2). Så vidt vi er det ikke påvist konkrete hekkefunn eller indikasjoner på dette ved lokaliteten siden 2003.

Vareid – ikke hekking

Lyd ble spilt ved lokalitet 1. juni og 22. juni uten respons. Området ble også besøkt ved flere tilfeller i juli. I likhet med andre våtmarkslokaliteter i Flakstad blir denne lokaliteten besøkt hyppig, også i

2016. Det er ikke observert hekkeindikasjoner her i senere tid. Svarthalespove hekket på lokaliteten i 1996 (Strann mfl. 2012). Ett funn foreligger fra området i Artsobservasjoner (2 ind. ved Litlevatn 21. mai 2014).

Tabell 2. Sammendrag av observasjoner av svarthalespove i Flakstad i 2016 rapportert i Artsobservasjoner.

Dato	Lokalitet	Antall ind.	Aktivitet
9.5	Flakstad kirke	2	Næringssøkende
16.5	Sandnesbukta, Ramberg	1	Rastende
24.7	Yttersand	6	Næringssøkende
25.-27.7	Yttersand	2	Næringssøkende

Vestvågøy kommune

Storeidvatnet – ikke hekking

I 2016 ble lokaliteten besøkt hyppig gjennom hele hekkesesongen. Det ble spilt lyd ved lokaliteten 25. mai og 24. juni. Det ble ikke påvist observert svarthalespove med hekkeadfærd her, men fugler ble sett i mai ved flere anledninger (Tabell 3). NOF Lofoten lokallag har registrert fem hekkefunn her siden 1990. Lokaliteten er og har lenge vært godt besøkt.

Skjerpevatnet – ikke hekking

Vannet ble besøkt flere ganger i løpet av hekkesesongen, og lokaliteten er generelt ofte besøkt av ornitologer. Det ble spilt lyd 25. mai og 24. juni. Lokaliteten ble også fulgt opp i juli. Svarthalespove ble ikke sett ved Skjerpevatnet i 2016, og det foreligger heller ingen observasjoner fra 2015 herfra.

Strann mfl. (2012) observert svarthalespove ved lokaliteten i mai 2011. Det foreligger imidlertid ingen konkrete hekkefunn her, men man antar at arten hadde mislykket hekking her i 2012. Ett individ holdt seg også ved lokaliteten store deler av mai 2013. Svarthalespove er sett totalt 11 ganger ved Skjerpevatnet fra og med 2011 (Artsobservasjoner), men bare to observasjoner foreligger fra juni måned, hvor den seneste er fra 14. juni.

Gårdvatnet – ikke hekking

Gårdvatnet (Figur 1) ble besøkt første gang med tanke på svarthalespove 1. mai. Lyd ble spilt ved lokaliteten 25. mai, 24. juni og 15. juli. Begge delområdene markert i Strann mfl. (2012) ble besøkt.

Ifølge Strann (2012) hekket svarthalespove ved Gårdvatnet i 2011, da en hann responderte på lydspilling 19 juni. NOF Lofoten lokallag oppgir ikke hekking dette året i sin oversikt, men en rastende fugl ble observert her 18. mai. Totalt er fire observasjoner av svarthalespove rapportert fra lokaliteten i 2011–2013 i Artsobservasjoner, alle fra mai måned.

Lilandsvatnet – ikke hekking

Sjørenden av Lilandsvatnet og Rystadvatnet ble undersøkt 25. mai og 24. juni i 2016, og lyd ble avspilt ved begge besøk. Den 24. juni ble kun hovedlokaliteten (Lilandsvatnet) markert i Strann mfl. (2012) besøkt. Det ble ikke sett svarthalespover her i 2016.

Figur 1. Ved Gårdsvatnet øst på Vestvågøya i Nordland ble svarthalespove observert flere ganger i hekketiden i perioden 2011–2013. Ingen svarthalespover ble funnet ved denne lokaliteten i 2016. Foto: Oddvar Heggøy

Strann mfl. (2012) oppgir mulig hekking ved sørenden av Lilandsvatnet i 2011, da et par angivelig viste hekkeadferd, og nevner også en observasjon ved Rystadvatnet fra 2005. Det foreligger ingen observasjoner av arten fra dette området i Artsobservasjoner.

Alstad, Steira – ikke hekking

Undersøkt for tilstedeværelse av svarthalespove 25. mai og 24. juni, også ved hjelp av lydspilling. Ingen svarthalespover ble sett. Forrige observasjon fra området synes å være fra 2005. Da ble det ifølge Strann mfl. (2012) observert et par ved lokaliteten frem til 10. juli, uten at det ble påvist hekkeindikasjoner. Arten skal ha hekket på lokaliteten på 1980-tallet. Det foreligger ingen observasjoner av svarthalespove fra denne lokaliteten i Artsobservasjoner

Dalsmyra – ikke hekking

Undersøkt for tilstedeværelse av svarthalespove 25. mai og 24. juni, også ved hjelp av lydspilling. Svarthalespove ble ikke påvist. Den 25. mai ble også flere nærliggende lokaliteter undersøkt. Klare hekkeindikasjoner ble påvist på Dalsmyra i 2005 (Strann mfl. 2012). Det foreligger ingen observasjoner av arten fra denne lokaliteten i Artsobservasjoner.

Tabell 3. Sammendrag av observasjoner av svarthalespove i Vestvågøy i 2016 rapportert i Artsobservasjoner.

Dato	Lokalitet	Antall ind.	Aktivitet
3.5	Saltisen	1	Rastende
7.-9.5	Saltisen/Storeidvatnet	5	Stasjonære ind.
Mai	Leknes og omegn	1–2	Flere observasjoner
24.-29. mai	Haldsvågen/Saltisen	2–3	Stasjonære ind.
30. mai	Haldsvågen	1	Siste observasjon vår

Hadsel kommune

Hankaneset/Bitterstad – ikke hekking

Begge delokalitetene utpekt av Strann mfl. (2012) ble besøkt 21. mai og 24. juni, og det ble samtidig gjennomført lydavspillinger. Området ble besøkt igjen i juli, men svarthalespove ble ikke observert ved noen av besøkene.

Strann mfl. (2012) ramser opp flere observasjoner av svarthalespove i dette området etter årtusenskiftet, og arten synes å ha hekket ved lokaliteten så sent som i 2011. I Artsobservasjoner foreligger observasjoner av et rastende par 25. mai 2015, samt to observasjoner fra april–mai 2011. Det mest interessante er imidlertid observasjonen av et par 1.-5. juli 2009.

Sortland kommune

Selnesvatnet, Sortland – ikke hekking

Selnesvatnet ble besøkt 19. mai, 24. mai og 26. juni, og lydspilling ble utført alle tre datoer. Ingen svarthalespover ble påvist ved lokaliteten i 2016.

Strann mfl. (2012) fant indikasjoner på hekking her både i 2010 og 2011. I Artsobservasjoner er observasjonen av et par fra 28. mai 2010 lagt inn, som eneste observasjon fra lokaliteten.

Rogsøy, Sortland – ikke hekking

Rogsøy ble besøkt 23. mai og 27. juni, da lydavspilling samtidig ble utført. Ingen svarthalespover ble observert ved lokaliteten ved dette besøket. Den 11. juni ble likevel ett individ observert her (Tabell 4). Tydelige hekkeindikasjoner ble imidlertid ikke observert hos dette individet. Lokaliteten er ikke nærmere omtalt av Strann mfl. (2012).

Tabell 4. Sammendrag av observasjoner av svarthalespove i Sortland i 2016 rapportert i Artsobservasjoner.

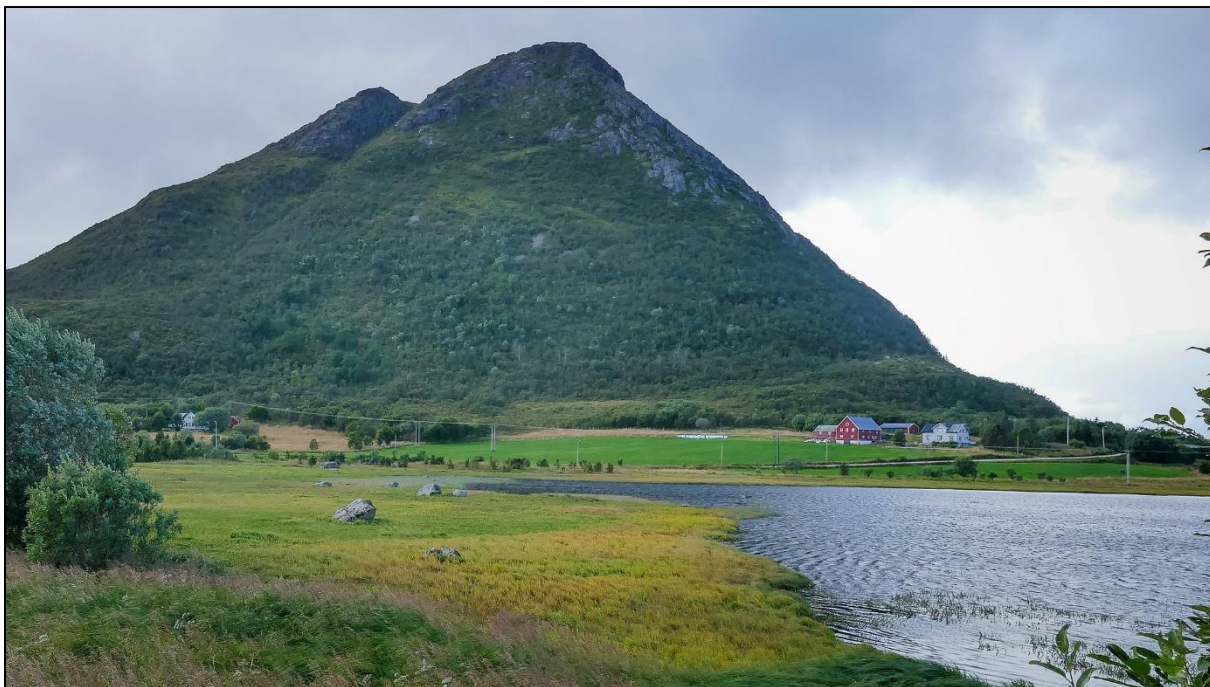
Dato	Lokalitet	Antall ind.	Aktivitet
15.5	Bygnes	3	Næringssøkende
11.6	Rogsøy	1	

Bø kommune

Langvatnet – ikke hekking

Den 23. mai var det ingen svarthalespover her, til tross for flere besøk gjennom dagen. Flere observasjoner av arten ble imidlertid gjort i området i mai 2016, blant annet av et par som beitet i kantvegetasjonen i sørenden 22. mai (Figur 2). Kurtisering ble da observert, men paret ble aldri sett igjen senere i sesongen (Harald Larsen pers. medd.). Det kan ha vært en av disse fuglene som ble sett ved Saltvatnet nord 22. mai. Ingen spover ble sett i området ved besøk den 26. juni. Lyd ble spilt både 23. mai og 26. juni. Lokaliteten ble også besøkt av John Stenersen 17. juli uten at svarthalespover ble observert.

Det foreligger ett sikkert hekkefunn fra denne lokaliteten, fra 2010 (Strann mfl. 2012). Arten opptrer jevnlig ved Langvatnet, og det er oppgitt at det var flere observasjoner ved vatnet i 2011 av Franz Sortland (Strann mfl. 2012). To observasjoner fra lokaliteten ligger inne i Artsobservasjoner: 1 par 18. mai 2009, og 1 ind. 19. mai 2013.

Figur 2. I våtmarka i sørenden av Langvatnet ved Straume i Bø kommune, Nordland, er svarthalespover påvist i hekketida ved flere anledninger. I 2016 ble et kurtiserende par observert her i mai, men ingen hekkeindikasjoner ble påvist senere i sesongen, hverken her eller på nærliggende lokaliteter, til tross for at området ble fulgt opp med flere besøk i juni og juli. Lokaliteten ligger nær Saltvatnet, som har vært en kjent hekkelokalitet for svarthalespove i Vesterålen siden 1970-tallet. Flere av lokaliteten rundt Straume har grodd gradvis igjen med busker og kratt siden den gang. Foto: Harald Larsen

Saltvatnet nord – ikke hekking

Svarthalespove ble observert ved denne lokaliteten gjentatte ganger i mai 2016 av lokale ornitologer, men observasjonen av en rastende fugl nedenfor fugletårnet ved besøk 23. mai forble siste observasjon i Bø kommune av svarthalespove i 2016 (Tabell 5). Lokaliteten ble nøye undersøkt, også med lydspilling både 23. mai og 26. juni. Fuglen som ble observert 23. mai gav svak respons på lydspilling. Lokaliteten ble også besøkt av John Stenersen 17. juli uten at svarthalespove ble sett.

Ifølge Strann mfl. (2012) hekket det svarthalespover her i perioden 2005–2008, med to hekkende par i 2008. Hekkeadferd ble også observert i 2011. Det foreligger ikke mange registreringer av svarthalespove fra denne lokaliteten i Artsobservasjoner, men arten blir sett av lokale ornitologer i de ulike våtmarksområdene rundt Straume stort sett hvert år i mai. Alle observasjoner som ligger i Artsobservasjoner er da også gjort i mai. Den mest interessant observasjonen er kanskje fra 29. mai 2011, da det ble observert hele 7–11 ind. i våtmarkssystemet rundt Straume (Langvatnet, Saltvatnet, Førvatet og Skjørisen).

Saltvatnet sør – ikke hekking

Ingen svarthalespover ble observert her ved besøk 23. mai og 26. juni. Den 26. juni ble lyd avspilt, og området ble godt undersøkt.

Et par med hekkeadferd ble observert på lokaliteten i 2008 og igjen i 2011 (Strann mfl. 2012). Ingen observasjoner ligger imidlertid inne herifra i Artsobservasjoner.

Haugvatnet – ikke hekking.

Lokaliteten ble besøkt og lyd ble avspilt 23. mai og 26. juni. Ingen svarthalespover ble observert ved lokaliteten.

Ifølge Strann mfl. (2012) ble det observert fugler med hekkeadferd her i 2011 (Strann mfl. 2012). Ingen observasjoner fra området er rapportert i Artsobservasjoner.

Førvatnet – ikke hekking

Lokaliteten ble besøkt og lyd ble avspilt 23. mai og 26. juni. Ingen svarthalespover ble observert ved lokaliteten ved disse besøkene.

Ifølge Strann mfl. (2012) ble svarthalespove observert flere ganger her i mai og juni 2011. Den eneste observasjoner som er rapportert fra lokaliteten i Artsobservasjoner er av et overflyvende individ 29. mai 2011.

Haversvatnet – ikke hekking

Lokaliteten ble besøkt 23. mai, og lyd ble avspilt. Svarthalespove ble ikke sett ved lokaliteten. Det lyktes ikke med å finne egnede hekkeområder ved vatnet, og lokaliteten ble ikke videre fulgt opp i juni.

Ifølge Strann mfl. (2012) ble svarthalespove observert territoriehevdende på denne lokaliteten i 2011.

Tabell 5. Sammendrag av observasjoner av svarthalespove i Bø i 2016 rapportert i Artsobservasjoner. Rapporteringen på Artsobservasjoner fra Bø kommune er lav. Som referert i tekst var det flere observasjoner av svarthalespove rundt Straume i mai 2016.

Dato	Lokalitet	Antall ind.	Aktivitet
23.5	Saltvatnet nord	1	Rastende

Øksnes kommune**Langryggvatnet – ikke hekking**

Lokaliteten ble besøkt 20. mai, 24. mai og 25. juni, og lyd ble avspilt ved hvert besøk. Ingen svarthalespover ble påvist ved lokaliteten.

Svarthalespove ble observert ved Langryggvatnet i 2010 og 2011, men konkrete hekkeindikasjoner ble ikke observert (Strann mfl. 2012). Det er ikke rapportert observasjoner av svarthalespove fra Langryggvatnet i Artsobservasjoner

Stampvatnet, Skogsøy – ikke hekking

Stampvatnet ble besøkt 25. juni. For å nå lokaliteten er man avhengig av skyss med lokal rutebåt. Vannet ble undersøkt og lyd ble avspilt i området, men svarthalespove ble ikke observert ved lokaliteten.

Ifølge Strann mfl. (2012) synes svarthalespoven å ha vært en relativ stabil hekkefugl ved denne lokaliteten mellom 1994 og 2004, og i juni 1994 ble hele 12 fugler sett i området (uten at dette trenger å være hekkefugler i regionen). Forrige observasjon av arten her er fra 10. juni 2011, da en fugl ble observert ved Breistrandvågen like ved Stampvatnet.

Strengelvågen – ikke hekking

Strengelvågen ble besøkt 20. mai, 24. mai og 25. juni, og lyd ble avspilt ved alle tre besøk. Ingen svarthalespover ble funnet ved lokaliteten, men et par holdt til øst for lokaliteten avmerket i Strann mfl. (2012). Dette paret hadde tilhold ved Oshågen i Grunnfjorden naturreservat 24. mai (Tabell 6), og hannen reagerte kraftig på lydavspilling ved å sette i gang med et svært aktivt fluktspill. Lokaliteten ble besøkt igjen av John Stenersen 17. juli uten at svarthalespover ble observert.

Svarthalespove holdt til her i 2010 og 2011, med sannsynlig hekking i 2011 (Strann mfl. 2012). Unger ble ikke sett dette året, men fuglene drev med fluktspill og hadde tilhold på lokaliteten gjennom hele sommeren. Det foreligger flere observasjoner av svarthalespove fra dette området i Artsobservasjoner, hvor de fleste er fra mai måned. Av disse er flere observasjoner fra sommeren 2011. En hann ble også hørt ved lokaliteten 3. juni 2012.

Strengelvågøya – sannsynlig/mislykket hekking

Den 25. juni ble Strengelvågøya besøkt (Figur 3). Lokaliteten kan nåes ved lavland ved hjelp av vadestøvler. En svarthalespove ble raskt lokalisert, da den varslet kort ved ankomst på øya. Det viste seg å være et par som hadde tilhold i strandenga sør på Strengelvågøya. Paret varslet før de ble konfrontert, men fløy til slutt inn til fastlandet. Det er uvisst om fuglene har hekket, men utfra adferden til disse fuglene er det sannsynlig at de har gjort et hekkforsøk på lokaliteten. Det antas at paret er det samme som det som ble observert ved Oshågen i Grunnfjorden naturreservat 24. mai 2016. I 2011 hekket det høyst sannsynlig også et par med svarthalespove på Strengelvågøya, da et par ble observert varslende på lokaliteten i slutten av juni (Strann mfl. 2011).

Figur 3. Strengelvågøya i Øksnes er sjelden besøkt av fuglekikkere, blant annet som følge av sin noe vanskelige tilgjengelighet. Likevel har svarthalespovepar med hekkeadferd blitt observert her både i 2011 og 2016. Foto: Oddvar Heggøy

Meløyvatnet, Alsvåg – ikke hekking

Lokaliteten ble besøkt 20. mai og igjen 25. juni. Ved besøk 20. mai ble et ind. observert ved Meløyvatnet. Fuglen responderte ikke på lydavspilling. Ingen svarthalespover ble imidlertid observert ved nytt besøk 25. juni, og avspilling av lyd ga heller ingen respons. Det ble ikke gjennomført særlig omfattende søk i terrenget ved denne lokaliteten i forbindelse med besøket i juni. Også i slutten av mai 2015 ble svarthalespove observert i dette området, i form av et par ved Landvalen. Lokaliteten er ikke nærmere omtalt av Strann mfl. (2012).

Tabell 6. Sammendrag av observasjoner av svarthalespove i Øksnes i 2016 rapportert i Artsobservasjoner.

Dato	Lokalitet	Antall ind.	Aktivitet
1.-8.5	Strengelvågfjorden	1	
20.5	Meløyvatnet, Alsvåg	1	
24.5	Oshågen, Strengelvågen	2	Sang/spill
25.6	Strengelvågøya	2	Mislykket hekking?

Andøy kommune**Kleivvatnet – ikke hekking**

Kleivvatnet ble besøkt flere ganger 21.–23. mai, 26.–27. juni og 16. juli. Lyd ble avspilt både i mai, juni og juli. Ingen svarthalespover ble sett på lokaliteten i 2016.

Ifølge Strann mfl. (2012) spilte en svarthalespovehann øst for Kleivvatnet (inn mot flyplassområdet) i 2010. Unger ble også observert ved vatnet i 2011, nærmere bestemt den 30. juli og 1. august. Fuglene var flyvedyktige, og observasjonen kan dermed dreie seg om ungfugler som har kommet hit fra flyplassområdet (Atle Ivar Olsen pers. medd.). Parring/paringssermonier ble også sett inne på flyplassområdet dette året.

Andøya flystasjon – ikke hekking

Området sør for rullebanen på Andøya flystasjon ble undersøkt med eskorte 23. mai og 27. juni. Begge gangene ble lyd avspilt. Den 23. mai ble ett individ observert i fjæra nedenfor Kobbevatnet (Tabell 7). Ved oppflukt dro fuglen langt og høyt mot sørvest, helt til den forsvant ut av syne. Det ble vurdert at fuglen ikke hadde fast tilhold ved flystasjonen, og at det mest sannsynlig dreide seg om et tilfeldig rastende individ.

Kurtise og parring ble sett ved Kobbevatnet i 2011 (Strann mfl. 2012 og Artsobservasjoner). Også ved flere andre anledninger er svarthalespover med hekkeadferd observert sør for rullebanen, bl.a. i mai måned både i 2012 og 2013.

Sellevollvalan – hekking

Området ble besøkt 22. mai, 23. mai, 27. juni og 15. juli. Ingen svarthalespover ble sett i forbindelse med disse besøkene, til tross for aktiv leting over et større område, også med lyd. Arten ble likevel observert ved lokaliteten i 2016, først i form av ett ind. den 17. juni. Den 17. juli fant Johnny Bakken et par med to (mulig tre) unger i fjæreamrådet ved Sellevollvalan (Tabell 7).

Kurtiserende svarthalespovepar ble sett ved denne lokaliteten både i 1998 og i 2008, og arten ble påvist hekkende her i 2011 (Strann mfl. 2012).

Risøyvatnet – ikke hekking

I 2016 ble området besøkt 22. og 23. mai, 27. juni og 16. juli. Lyd ble spilt av alle gangene. Store deler av Risøysundet naturreservat ble undersøkt den 27. juni. Ingen av besøkene resulterte i observasjoner av svarthalespove.

I 2015 ble ved flere anledninger utført grundige undersøkelser av fuglelivet i Risøysundet naturreservat, i forbindelse med tellinger i reservatet i regi av Fylkesmannen i Nordland. Svarthalespove ble heller ikke ved noen av disse besøkene observert i dette området.

Skogvoll – ikke hekking

Skogvoll (Figur 4) og Skogvollvatnet ble besøkt 21.–23. mai, 26.–27. juni og 15. juli. Ingen svarthalespover ble observert ved besøkene, selv om arten er rapportert fra lokaliteten i Artsobservasjoner med 1 ind. 21. mai (Tabell 7). Lyd ble avspilt ved lokaliteten 23. mai og 27. juni.

Det foreligger få observasjoner av svarthalespove i Artsobservasjoner fra denne lokaliteten, men arten ble observert her 12. august 2012.

Tabell 7. Sammendrag av observasjoner av svarthalespove i Andøy i 2016 rapportert i Artsobservasjoner.

Dato	Lokalitet	Antall ind.	Aktivitet
6.5	Kjerringneset	1	
21.5	Skogvollvatnet	1	Næringssøkende
22.5	Rognan	1	Næringssøkende
23.5	Langneset, Andøya lufthavn	1	
17.6	Sellevoll	1	
17.7	Sellevollvalan	1 par m. 2 pulli	Pulli/nylig utfløyne unger

Figur 4. Norges første hekkefunn av svarthalespove ble påvist på Andøya i 1955, og øya har etter dette vært blant landets viktigste hekkeområder for arten. Bildet er fra Skogvoll naturreservat. Foto: Martin Eggen

Evenes kommune

Tårstadosen

Området ble besøkt 24. mai uten at svarthalespover ble observert. Hekkeområdet utpekt av Strann mfl. (2012) må regnes som lite egnet som hekkeområde for svarthalespove, og lokaliteten ble blant annet av denne grunn ikke undersøkt senere i sesongen. Den østlige og vestlige siden av Kjerkvatnet, som ligger nord for Tårstadosen, ble også undersøkt 24. mai. Lyd ble avspilt flere steder i dette området.

Et par skal ha blitt observert varslende ved Tårstadosen i juni 2010, men så vidt vi vet er konkrete hekkeindikasjoner ikke påvist hverken før eller siden. Ifølge Strann mfl. (2012) drev ett ind. med fluktspill over flere dager i mai 2008. En observasjon av et spillende par er også rapportert fra området 28. mai 1998 av Karl-Birger Strann.

Tabell 8. Resultater fra kartlegging og overvåking av svarthalespove i Lofoten og Vesterålen i 2016. Oversikten tar for seg samtlige hekkelokaliteter utpekt av Strann mfl. (2012).

Lokalitet	Kommune	Observert 2016	Hekking 2016	Tidligere hekking?	Aktualitet som hekkelokalitet?
Røstlandet	Røst	X	X	X	Aktuell
Indresand/Øvrevalle	Flakstad			X	Mindre aktuell
Vareid	Flakstad			X	Mindre aktuell
Storeidvatnet	Vestvågøy	X		X	Aktuell
Skjerpvatnet	Vestvågøy			X	Aktuell
Gårdsvatnet	Vestvågøy			X	Aktuell
Lilandsvatnet	Vestvågøy			X	Mindre aktuell
Alstad, Steira	Vestvågøy			X	Mindre aktuell
Dalsmyra	Vestvågøy			X	Mindre aktuell
Hankanaset/Bitterstad	Hadsel			X	Aktuell
Selnesvatnet	Sortland			X	Aktuell
Langvatnet	Bø	X		X	Aktuell
Saltvatnet nord	Bø	X		X	Aktuell
Saltvatnet sør	Bø			X	Aktuell
Haugvatnet	Bø			X	Aktuell
Førvatnet	Bø				Aktuell
Haversvatnet	Bø			X	Mindre aktuell
Strengelvågen	Øksnes	X		X	Aktuell
Strengelvågøya	Øksnes	X	?	X	Aktuell
Langryggvatnet	Øksnes				Aktuell
Stampvatnet, Skogsøya	Øksnes			X	Mindre aktuell
Kleivvatnet	Andøya			X	Aktuell
Andøya flystasjon	Andøya	X		X	Aktuell
Sellevollvalan	Andøya	X	X	X	Aktuell
Risøyvatnet	Andøya			X	Aktuell
Skogvoll	Andøya				Aktuell
Tårstadosen	Evenes			X	Mindre aktuell
OPPSUMMERING	27	8	2	24	Aktuelle: 19 Mindre aktuelle: 8

Tabell 8 gir en oversikt over oppfølgingen av hekkelokaliteter i Lofoten og Vesterålen utpekt av Strann mfl. (2012). Øvrige påviste, samt aktuelle, hekkelokaliteter for svarthalespove i Lofoten og Vesterålen, og oppfølgingen av disse, vises i Tabell 9. På fem av de sistnevnte lokalitetene ble arten påvist i 2016, men kun én av lokalitetene hadde spillende fugler. Vi anser likevel ni av lokalitetene som aktuelle hekkelokaliteter, og disse bør følges opp ved videre overvåking av svarthalespove i denne regionen.

Tabell 9. Oppfølging i 2016 av lokaliteter i Lofoten og Vesterålen med gamle hekkefunn av svarthalespove, funn av arten i hekketiden og lokaliteter vurdert som egnet for svarthalespove.

Lokalitet	Kommune	Obs. 2016	Kontr. 2016	Playback	Vurdering	Tidligere obs.
Horn v. Nappstraumen	Vestvågøy		1.6	1.6	Mindre aktuell	Engstelig ind 30.6 1970 ¹
Storeidøya	Vestvågøy	Flere	Mange		Mindre aktuell, industrialisert	Ad. m. unge 1993 ¹
Hag	Vestvågøy		Medio juni		Mindre aktuell	Engstelig ind 31.5 1975 ¹
Vallsetvatnet	Vestvågøy		1.6	1.6	Mindre aktuell	Nei
Bollemyra (Sevvatnet, Klevatnet m.m.)	Vestvågøy		24.5, 25.6	24.5, 25.6	Aktuell	Hekking 1970-tallet ¹
Saltisen/Rødsandmyra	Vestvågøy	Flere	Flere	1.6, 25.6	Aktuell	Mulig hekking 1995, Par m. 3 unger 2000 ¹
Farstadvatnet (S og V)	Vestvågøy		Flere i juni	25.5	Aktuell	Hekking 1970, trolig 1992 ¹
Ramsvikvatnet	Vestvågøy		1.6	1.6	Mindre aktuell, gjengrodd	Hekking (unger) 1979-1980 ¹
Bøstad	Vestvågøy				Mindre aktuell	Hekking 1980 ¹
Borgelva	Vestvågøy		25.5	25.5	Mindre aktuell	Mulig hekking 1999 ¹
Malnesvika	Vestvågøy		25.5	25.5	Mindre aktuell	Nei
Laukvik	Vågan		25.5	25.5	Mindre aktuell	Mulig hekking 1990 ¹
Rogsøy	Sortland	11.6	24.5, 27.6	24.5, 27.6	Aktuell	Obs. 21.6 2015 ²
Meløyvatnet, Alsvåg	Øksnes	20.5	20.5, 27.6		Aktuell	1 par mai 2015 ²
Grunnfjorden NR	Øksnes		27.6		Aktuell	Nei
Rødsandvatnet, Skogsøy	Øksnes		27.6	27.6	Aktuell	Nei
Rognan	Andøya	22.5	22.5, 23.5, 27.6, 15.7	22.5, 27.6	Aktuell	Flere ²
Åholmen	Andøya		22.5, 27.6	22.5, 27.6	Aktuell	3 ind. jun 2015 ³

¹: NOF Lofoten lokallag, ²: Artsobservasjoner, ³: egne observasjoner

TROMS

Ingen hekkelokaliteter i fylket ble oppsøkt spesielt med tanke på svarthalespove i 2016, men kjente hekkeområder i Karlsøy kommune ble likevel besøkt av erfarne fuglekikkere i ungeperioden. Vannøya i Karlsøy er et av få områder hvor det med sikkerhet har blitt påvist hekkende svarthalespove i Troms det siste tiåret. Også i 2016 ble et varslende par observert her, på en lokalitet hvor arten ikke tidligere er funnet hekkende (Strann & Frivoll 2014, Strann mfl. 2012): på Skipsfjordmyrene 25. juni (Tabell 10, Figur 5; Artsobservasjoner 2016). Tidligere hekkelokaliteter på Vannøya ble også undersøkt i forbindelse med dette besøket. Ved Vannareid på Vannøya ble to nylig flygedyktige ungfugler observert 1. august (Figur 6). Det er ukjent om dette er ungfugler fra hekkingen på Skipsfjordmyrene, eller om de stammer fra en uoppdaget hekking ved Vannareid, hvor svarthalespover ble funnet hekkende både i 2009 og i 2011 (Artsobservasjoner 2016). En voksen fugl ble observert her 29. juli (T. Lorentsen pers. medd.). Svarthalespover ble også rapportert fra andre deler av Troms i 2016, men alle disse dreier seg trolig om rastende individer på trekk (Tabell 10).

Tabell 10. Sammendrag av observasjoner av svarthalespove i Troms i 2016 rapportert i Artsobservasjoner.

Dato	Lokalitet	Antall	Aktivitet
7.-10.5	Tisnes, Tromsø kommune	1 ad.	Rastende
18.5	Henrikneset, Sørkjosleira, Balsfjord kommune	2 ad.	Næringssøkende
19.5	Nedre Rakkneskjosen, Rakkfjorden, Tromsø kommune	1 ad.	Næringssøkende
25.6	Skipsfjordmyrene	2 ad.	Varslende/engstelig
1.8	Svartnes, Vannareid, Karlsøy kommune	2 1k	

Figur 5. Skipsfjordmyrene på Vannøya, Karlsøy kommune i Troms, har inntil 2016 vært et uskrevet blad som hekkelokalitet for svarthalespove. I dette området, som ligger et godt stykke fra nærmeste vei, ble et varslende par observert 25. juni 2016. Foto: Bjørn Olav Tveit

Figur 6. Unge svarthalespover ved Vannareid, Karlsøy kommune i Troms 1. august. Foto: Torjus Lorentsen

FINNMARK

Sikre og sannsynlig hekkefunn av svarthalespove i Finnmark har etter 2000 vært begrenset til Rolvsøya og Ingøya i Måsøy kommune. Par i passende hekkebiotoper har også blitt rapportert fra Mehamnsør i Gamvik kommune og Vadsøya i Vadsø kommune i denne perioden. Alle disse lokalitetene ble oppsøkt i 2016. Til tross for grundige søk etter arten i Måsøy kommune utført av SNO 24.–25. juni, ble arten ikke påvist her dette året. Negative søk etter svarthalespove ble gjennomført ved Mehamnsør, Gamvik kommune, og på Vadsøya, Vadsø kommune i starten av juli 2016.

En oversikt over oppfølgingen av tidligere identifiserte og mulige hekkelokaliteter for svarthalespove i Troms og Finnmark vises i Tabell 11.

Tabell 11. Oppfølging av tidligere identifiserte og mulige hekkelokaliteter for svarthalespove i Troms og Finnmark i 2016. Tisnes og Sørkjosen i Troms ble jevnlig besøkt av fuglekikkere i 2016 (Artsobservasjoner 2016).

Lokalitet	Kommune	Obs. 2016	Kontr. 2016	Vurdering	Tidligere obs.
Stormyra, Rolvsøya	Måsøy		24.6	Aktuell	Varslende par 2009 ¹
Sanden NR, Ingøy	Måsøy		25.6	Aktuell	Varslende par jul 2005 ¹
Mehamnsør	Gamvik		5.6	Mindre aktuell	Par jun 2007 ¹
Vadsøya	Vadsø		6.6	Mindre aktuell	Par jun 2011, jul 2012 ²
Slettnes	Karlsøy		25.6	Aktuell	Par 2010, hekking 2013 ²
Vannareid	Karlsøy	1.8	25.6	Aktuell	Hekking 2009, 2011 ²
Skipsfjordmyrene	Karlsøy	25.6	25.6	Aktuell	Nei
Tisnes	Tromsø	7.-10.5	Ja	Aktuell	Varslende par 1996-2002 ¹
Ringvallkjosen	Tromsø		?	Aktuell	Varslende par 2009-2011 ¹
Hillesøy kirke	Tromsø		?	Aktuell	Par 2009-2011 ¹
Sørkjosen	Balsfjord	18.5	Ja	Mindre aktuell	Varslende M 2.7.2010 ¹

¹: Strann mfl. 2012, ²: Artsobservasjoner 2016

Hekkehabitat

En del av feltarbeidet på svarthalespovens hekkelokaliteter i 2016 gikk ut på å karakterisere artens valg av hekkehabitat i landsdelen, samt å undersøke hekketilslag og evt. ungeproduksjon, og å igangsette et prosjekt for å undersøke artens stedtrohet. I forbindelse med det siste punktet, var det et prioritert mål å individmerke unger og voksne fugler på lokaliteter med bekreftet hekking.

Beskrivelse av hekkelokaliteter – Marka, Røstlandet, Røst kommune

Svarthalespove har hekket på Røst ved flere anledninger, og øya er nå kanskje den viktigste hekkelokaliteten for arten i Nordland. Det foreligger ikke mange reirfunn, men observasjoner av unger gir en viss pekepinn på hvilke områder arten har hekket. I 2016 ble et par svarthalespoveunger observert i følge med foreldrene ved Brasen på Røstlandet, et åpent og flatt område preget av fuktmark og myr med relativt kortvokst vegetasjon, og med flere små dammer og tjern (Figur 7). Området omslutes av en del beitemark og annen kulturpåvirkede arealer, men svarthalespovene som hekket her ble først og fremst observert i våtmarkene. Stedet der familien ble observert ligger ganske nær bebyggelsen (ca. 150 m), men det foregår lite menneskelig ferdsel eller annen menneskelig aktivitet i selve våtmarksområdet. Også tidligere påviste hekkefunn av svarthalespove på Røst er gjort i tilknytning til de mange våtmarkene. Dette var bl.a. tilfellet for et reirfunn i 2008, men selve reiret var plassert i ei gresseng på relativt tørr grunn (Tomas Aarvak pers. medd.).

Strengelvågen og Strengelvågøya, Øksnes kommune

Strengelvågøya er en treløs øy noen hundre meter utenfor tettstedet Strengelvågen. Øya beites av sau, og preges forøvrig av tilstedeværelsen av hekkende stormåker (gråmåke og svartbak) sommerstid. Strengelvågøya er forholdsvis flat (høyeste punkt: 14 moh.). Et mellomstort tjern befinner seg nordvest på øya, og tre mindre pytter befinner seg i nordøst. Jordsmonnet på øya er fuktig og næringsrikt, og dette gir en frodig vegetasjon dominert av gress, multe og siv. Beitingen på øya er såpass moderat at den gir rom for områder med mer høyvokst gressvegetasjon. I tilknytning til dammene på øya finnes mindre arealer av våtmark.

Figur 7. Hekkeområde for svarthalespove i Marka, Røstlandet, Røst kommune i 2016. Foto: Martin Eggen

De grunne sjøområdene rundt øya gir en temmelig betydelig littoralsone, hvor store arealer særlig nord og sør/sørvest for øya blottlegges ved fjære sjø. På øyas sørside finnes en rik strandengbiotop, der forskjellige typer strandtilknyttede vekster dominerer. Det var i dette området svarthalespovene som ble observert på øya i 2016 holdt seg. Det foregår trolig lite menneskelig ferdsel i dette området, men ifølge lokalbefolkningen sankes det en del egg fra de hekkende måkene på øya. Ved besøk på øya 25. juni ble det overraskende ikke sett noen stormåkeunger, og samtidig flere tomme reir. Det ble også funnet enkelte reir med egg, noe som ble betraktet som gjenlagte kull så sent på sesongen.

Sellevollvalan, Andøy kommune

Lokaliteten befinner seg på østsiden av Andøya og består av et relativt stort areal med strandeng og våtmark. Betydelige fjæreområder blottlegges ved lavvann i den delen av lokaliteten som ligger øst for Rv82 (Figur 8). I den indre delen av Sellevollvalan (vest for Rv82) oppstykker brakkvannspytter og kanaler strandenga. Mye av strandenga består av kortvokst gressvegetasjon som følge av beiting, men det finnes også arealer med mer høyvokst vegetasjon. Vest for lokaliteten finnes et område med svært fuktig myr og myrdammer. Svarthalespovefamilien som ble observert ved Sellevollvalan 17. juli oppholdt seg i fjæreområdet ved Sellevollvalan.

Vannøya, Karlsøy kommune

På Vannøya er svarthalespove påvist hekkende på flere lokaliteter. I 2016 ble et varslende par observert på Skipsfjordmyrene den 25. juni. Paret holdt til i et stort (ca. 52 ha), flatt og åpent våtmarksområde inne i Skipsfjorddalen, som består av en fuktigere og noe rikere myrbiotop enn det som finnes i området for øvrig. Området preges også av en stor tetthet av dammer og tjern. Myrene er vernet som landskapsvernområde, og det foregår trolig liten menneskelig aktivitet her i svarthalespovens hekkeperiode.

Figur 8. Det eneste påviste hekkefunnet av svarthalespove på Andøya i 2016 var ved Sellevollvalan på øyas østsido. Her ble et par observert i fjæreområdet ved Sellevoll med minst to, og kanskje tre, unger den 17. juli. Foto: Martin Eggen

Øvrige lokaliteter og oppsummering av hekkehabitat

Saltvatnet og Langvatnet ved Straume har helt siden 1970-tallet blitt regnet som en av de viktigste hekkelokalitetene for svarthalespove i Nordland. Ingen hekking ble bekreftet i dette området i 2016, men et par ble observert kurtiserende i sørenden av Langvatnet i mai. Våtmarksområdene rundt Straume har endret seg mye de siste fire tiårene som følge av gjengroing av tidligere jordbruksland og beitemark, samt eutrofiering av vannene. Dette kan ha vært med på å fortrenge svarthalespoven fra tidligere passende hekkeområder her. Lignende gjengroingsprosesser synes å ha foregått på flere av de tidligere påviste hekkelokalitetene i Lofoten. Hvorvidt det er dette, eller andre ting, som har forårsaket artens bortgang fra noen områder, er imidlertid vanskelig å si.

Felles for lokalitetene hvor hekking ble bekreftet eller mistenkt i 2016 er at dette er relativt store, åpne og forholdsvis flate områder med fuktig mark og relativt kortvokst vegetasjon av ulike typer gress, siv og starr. Alle lokalitetene er lavtliggende, og flere ligger i nærheten av sjøen. Det finnes lite eller ingen mer høyvokst vegetasjon, som trær og busker, i eller i nærheten av lokalitetene. En annen fellesnevner er at lokalitetene består av relativt intakte naturområder, som er under lite eller ingen press fra menneskelig aktivitet, og hvor det foregår lite menneskelig ferdsel i hekkesesongen. De norske hekkelokalitetene i 2016 viser mange fellestrekk med svarthalespovens mest ettertraktede hekkeområder på Island (Gunnarsson mfl. 2005, 2006). På Island hekker svarthalespovene også på jordbruksland og i myrområder med bjørkekratt og annen buskvegetasjon (T.G. Gunnarsson pers. medd.). Særlig myrområdene med bjørkekratt regnes imidlertid som sekundært foretrukne hekkehabitater (Gunnarsson mfl. 2005), som kan være noe av forklaringen på hvorfor arten ser ut til å ikke hekke i slike habitater her til lands.

Reirplasseringer og ungeproduksjon

Reirplassering

Ingen reir ble lokalisert i forbindelse med feltarbeidet på svarthalespove i Nord-Norge i 2016, og det er derfor ikke mulig å gi noen nærmere beskrivelse av reirplassering for årets hekkinger. På Røst ble det observert forholdsvis små unger, og det antas dermed at reiret kan ha befunnet seg i nærheten av området ungene ble observert i.

Ungeproduksjon

Det ble observert unger på to av de påviste hekkelokalitetene i Nord-Norge i 2016. På Røstlandet så det ut til at det hekkende paret fikk fram to unger, mens paret på Sellevoll fikk fram minst to, og kanskje tre, unger, som ble observert på lokaliteten i midten av juli. Hvor mange av ungene som overlevde til flygedyktig alder vites ikke. Ingen unger ble sett sammen med det varslende paret som ble observert på Skipsfjordmyrene på Vannøya i juli, men det kan tenkes at to nylig flygedyktige unger som ble observert ved Vannareid på Vannøya 1. august stammer fra denne hekkingen. Det ble uansett produsert minimum seks svarthalespoveunger i Nord-Norge i 2016. Fordelt på totalt fem par som ble observert med hekkeadferd på sannsynlige hekkelokaliteter om våren og forsommeren, blir produksjonen dermed minst 1,2 unger/par. Antall flygedyktige unger per par er ukjent.

Individmerking

Våren 2016 ble det anskaffet individmerker til bruk på svarthalespove, i form av hvite plastringer med tosifrede svarte koder, samt hvite plastringer uten kodepåskrift. Målet var å prøve å lokalisere rugende svarthalespover for fangst av voksne fugler på reiret, samt fangst og merking av eventuelle unger. Vi lyktes dessverre ikke med å lokalisere rugende individer på noen av hekkelokalitetene for arten i 2016. På Røst ble det gjennomført fangstforsøk av de to ungene ved et par anledninger, men

disse var dessverre ikke vellykket. Flere fangstforsøk lot seg ikke gjennomføre, hverken på Røst eller på Andøya, grunnet ferieavvikling. Individmerking av hekkende fugler ansees som en viktig del av prosjektet, og vil bli satset hardere på i kommende feltsesonger.

Ankomstdatoer

Kun noen få av de påviste hekkelokalitetene for svarthalespove i Nord-Norge besøkes jevnlig, og det er dermed i mange tilfeller vanskelig å vurdere når fuglene ankommer. Unntakene er hekkeområdene på Røst og ved Straume i Bø kommune, samt tidligere hekkeområder på Vestvågøy, som besøkes ukentlig i den aktuelle ankomstperioden. I mange tilfeller er det imidlertid vanskelig å vurdere når de aktuelle hekkfuglene ankommer, da et flertall av svarthalespovene som observeres i regionen om våren etter alt å dømme dreier seg om fugler på gjennomtrekk. Et visst skjønn er dermed nødvendig når ankomstdatoer skal vurderes. På Røst ankom den første svarthalespoven den 3. mai. Spillende individer (2) ble ikke rapportert før 13. mai. Ved Strengelvågen ble den første svarthalespoven observert 1. mai. Den første observasjonen av arten på Vestvågøy ble gjort 6. mai. Ved Straume i Bø ble årets første svarthalespove rapportert 7. mai. Med utgangspunkt i første observasjon av svarthalespove per kommune hvor arten kan forventes å hekke i Nord-Norge, og ved å kun ta hensyn til observasjoner i mai, blir gjennomsnittlig ankomstdato i 2016 den 11. mai.

OPPSUMMERING

Med denne rapporten mener vi å ha kommet et godt stykke nærmere en oversikt over forekomsten av hekkende svarthalespove i Nord-Norge, og artens valg av hekkehabitat i regionen. Det ble konstantanet to hekkefunn av arten i Nord-Norge i 2016, på Røst og på Andøya i Nordland. I tillegg ble et varslende par sett på Skipsfjordmyrene på Vannøya i Troms, og et par med tydelig hekkeadferd ble sett ved Strengelvågen i Nordland. På Røst ble hele syv spillende fugler observert 29. mai. Dette var imidlertid kun et engangstilfelle, og i resten av måneden var to spillende individer det høyeste antallet som ble observert. I Vestvågøy kommune ble flere individer sett i mai, og et par ble observert på en tidligere benyttet hekkelokalitet 8. mai. I Bø kommune ble et kurtiserende par observert i siste halvdel av mai, mens i Øksnes ble både et par med hekkeadferd sett både i mai og i juni. På Vannøya i Karlsøy kommune ble to nylig flygedyktige unger observert på en lokalitet hvor arten hekket både i 2009 og 2011. Dette kan ha vært unger fra paret som ble observert på Skipsfjordmyrene, men kan også være resultatet fra en hekking på Vannareid i 2016. Dette gir ytterligere fem mulige hekkepar i Nord-Norge i 2016, i tillegg til de påviste og sannsynlige hekkingene. Bestanden i Nord-Norge i 2016 anslås på dette grunnlaget til 4–9 par. Alle kjente tidligere hekkelokaliteter i Lofoten og Vesterålen, og i Finnmark, ble undersøkt, i tillegg til mange lokaliteter der det tidligere er observert svarthalespover i hekketiden eller med gunstig biotop for arten. Også de fleste kjente hekkelokaliteter for arten i Troms ble besøkt av erfarne fuglekikkere dette året. Vi mener derfor at rapporten gir et godt bilde av svarthalespovens situasjon i Nord-Norge i 2016. Samtidig er det på det rene at hekkende par kan ha blitt oversett, eller at det har hekket par i områder som ikke ble undersøkt dette året.

Vi anbefaler videre årlig oppfølging av lokalitetene som i denne rapporten er kategorisert som aktuelle hekkelokaliteter i Nord-Norge, etter samme metodikk som i 2016. Dette omfatter 29 lokaliteter i Nordland, 5 lokaliteter i Troms og 2 lokaliteter i Finnmark. I tillegg bør mindre aktuelle hekkelokaliteter, og andre passende hekkeområder for svarthalespove i Nord-Norge, undersøkes regelmessig i hekketiden, f.eks. hvert femte år.

REFERANSER

- Artsobservasjoner 2016. Artsobservasjoner. Rapportsystem for arter. Tilgjengelig fra: <http://www.artsobservasjoner.no>, nedlastet: 21.06.2016.
- Gunnarsson, T.G., Gill, J.A., Petersen, A., Appleton, G.F. & Sutherland, W.J. 2005. A double buffer effect in a migratory shorebird population. *Journal of Animal Ecology* 74: 965-971.
- Gunnarsson, T.G., Gill, J.A., Appleton, G.F., Gíslason, H., Gardarsson, A., Watkinson, A.R. & Sutherland, W.J. 2006. Large-scale habitat associations of birds in lowland Iceland: Implications for conservation. *Biological Conservation* 128: 265-275.
- Kålås, J.A. & Byrkjedal, I. 1981. Vadefuglenes hekkestatus i Norge med Svalbard. *Proceedings of the Second Nordic Congress of Ornithology, 1979*: 57-74.
- Kålås, J.A., Dale, S., Gjershaug, J.O., Husby, M., Lislevand, T., Strann, K.-B. & Strøm, H. 2015. Fugler (Aves). S. 67-70 in Henriksen, S. & Hilmo, O. (red.) *Norsk rødliste for arter 2015*. Artsdatabanken, Norge.
- Olsen, A.I. 2012. Overvåking av kjente hekkelokaliteter for svarthalespove *Limosa limosa islandica* i Lofoten og Vesterålen 2012. Rapport til Fylkesmannen i Nordland. 3 s.
- Olsen, A.I. 2013. Overvåking av kjente hekkelokaliteter for svarthalespove *Limosa limosa islandica* i Lofoten, Røst og Vesterålen 2013. Rapport til Fylkesmannen i Nordland. 4 s.
- Olsen, A.I. 2014. Overvåking av kjente hekkelokaliteter for svarthalespove *Limosa limosa islandica* i Nordland (Lofoten og Røst) 2014. Rapport til Fylkesmannen i Nordland. 4 s.
- Strann, K.-B. & Frivoll, V. 2014. Hekkende svarthalespove i Troms i 2013. NINA Minirapport 489. 16 s.
- Strann, K.-B., Frivoll, V., Sortland, F., Lorentzen, N.H., Riser, C.W., Jensen, A. og Våge, H. 2012. Hekkestatus hos svarthalespove *Limosa limosa islandica* i Nord-Norge. NINA Rapport 833. 63 s.